

belang van de relatie van de samenleving tot de bibliotheekcollectie wordt sterk beklemtoond.

Concepten en theorie worden summier aangehaald, de klemtoon van dit werk ligt overduidelijk op de praktijk,

waardoor de auteur de rode draad doorheen het werk niet altijd duidelijk kan maken. De eerste pagina's zijn 'verlucht' met foto's van internetcafés van over de hele wereld. Die slaan echter maar op enkele paragrafen tekst, wat een onevenwichtige indruk maakt, want voor de rest zijn er geen foto's opgenomen.

Het eerste hoofdstuk geeft een aanzet tot een omgevingsanalyse en benadrukt het belang ervan als uitgangspunt van de collectieontwikkeling. Helaas mondt dit niet uit in een plan van

aanpak. Dit is trouwens de algemene teneur van het hele boek: het geeft telkens een aanzet, maar vaak blijf je op je honger zitten. Een onderdeel gaat over de evaluatie van de collectie, vanuit de visie dat je eerst de huidige collectie moet kennen voor je op een beleidsmatige wijze nieuwe bronnen kunt toevoegen.

De auteur legt de vinger op de wonde wanneer hij stelt dat de huidige (wereldwijde) personeelsbezetting gegroeid is uit de humane wetenschappen en dat bibliotheken te weinig personeel hebben met bedrijfskundige en managementkwaliteiten. Die zijn van groot belang voor een beleidsmatige aanpak van collectieontwikkeling.

Sommige onderdelen komen, ondanks de 21ste eeuw in de titel, toch wat archaisch over, vooral wanneer de auteur het heeft over de aankoopvoorstellen via papieren kaarten in de onderwerpscommissies van universitaire bibliotheken.

Anderzijds zou de sterkte van dit boek de klemtoon op de processen, de workflow, geweest kunnen zijn. Dit is immers één van de weinige publicaties over collectiemanagement waar een aanzienlijk deel van de inhoud besteed wordt aan werkprocessen. Maar helaas blijft de uitwerking vrij basaal: eenvoudige flowcharts, beschrijvingen van evidente procedures, checklists...

Interessant materiaal voor de bibliotheekopleidingen en beginnende collectieontwikkelaars, die het thema vanuit een management-geïntereerde benadering wensen te bekijken. De gevorderde collectieontwikkelaar zal echter op zijn/haar

honger blijven zitten: het werk blijft te vaak hangen op een oppervlakkig niveau.

Acquisitions go global: an introduction to library collection management in the 21st century / Jim Agee. - Oxford: Chandos Publishing, 2007. ISBN: 978-1-84334-326-4.

Jan Van Hee, Maarifa
jvanhee@maarifa.be

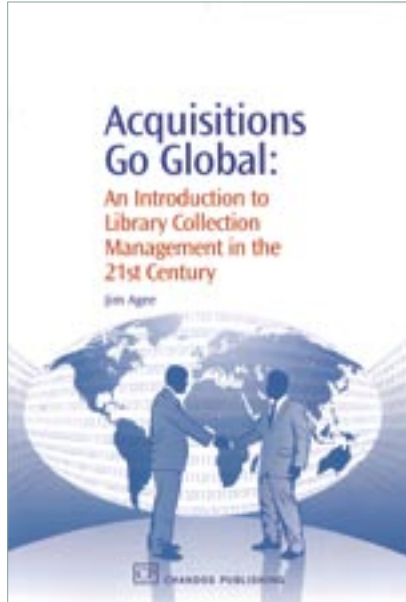

De lettersoep voorbij? Hulde aan Herman Coppens

Op mijn schrijftafel, binnen handbereik, staan sinds jaar en dag onder andere twee publicaties van het Algemeen Rijksarchief. Sinds kort weet ik dat deze publicaties in het Rijksarchief gemeenzaam 'de kleine Coppens' en 'de dikke Coppens' worden genoemd. In 2007 verscheen namelijk ook nog 'de dubbele Coppens', het zeer lijvige tweedelige *Liber Amicorum Coppens Herman*, dat de titel *LACH* meekreeg en waarin deze anekdote wordt vermeld (p. 15). Herman Coppens, geboren in 1942, ging in 1997 met pensioen na een rijkgevulde carrière in het Rijksarchief, die hij kon bekronen als departementshoofd voor de acht Vlaamse Rijksarchieven. Hier kan al onmiddellijk aangestipt worden dat Herman Coppens in de jaren 1980 ook zeer actief was in onze vereniging, waarvan hij steeds lid is gebleven. Voor de meeste collega's zijn de archivalistische publicaties van Herman Coppens nog steeds richtinggevend. Dat Coppens' afscheid de nodige luister kreeg, onder meer door de publicatie van een *Liber Amicorum*, lag dan ook voor de hand. Toch bekruipt mij als recensent een gevoel van onbehagen, zelfs enige gêne, telkens wanneer ik, aan het eind van een werkdag, deze twee lijvige boekdelen ter hand neem. Dit onbehagen heeft diverse oorzaken.

In de eerste bladzijden van deel 1 schetst Erik Houtman, de 'collega proximus' van de gevierde, een indringend persoonlijk portret van Herman Coppens. Houtman slaagt erin de betekenis van Herman Coppens voor het Vlaamse archiefwezen in al zijn facetten duidelijk te schetsen. Hij lardeert zijn bijdrage echter ook met heel wat gegevens en fotomateriaal uit de privésfeer. Ik kan me voorstellen dat op de afscheidsviering van Herman Coppens deze gegevens aan bod kwamen om zijn warme persoonlijkheid te illustreren. Maar moet dat ook gepubliceerd worden? Als archivaris, bekend met de gevoeligheid voor het openbaar maken van persoonlijke gegevens, heb ik zo mijn bedenkingen.

Na de bio-bibliografische bladzijden over Herman Coppens is het eerste boekdeel nog gevuld met 28 archivalistische bijdragen, van binnen- en buitenlandse collega's, vooral, maar niet uitsluitend, afkomstig uit het Rijksarchief, en

in lengte variërend van acht tot veertig bladzijden. Dit boekdeel kreeg de titel *Archieven zonder grenzen*. Opmerkelijk

is dat vele collega's hierin naast hun deskundigheid ook hun betrokkenheid bij het onderwerp etaleren. Het is duidelijk dat zij hierbij soms onbetreden paden bewandelen en publiceren over zaken waarover nauwelijks al literatuur bestaat. Hun gepubliceerde ervaringen bieden een staalkaart van de actuele besognes van een archivaris. De lectuur ervan is dan ook dikwijls verhelderend en soms zelfs inspirerend. Toch is het opvallend dat veel auteurs wat weinig afstandelijk omgaan met hun onderwerp, waardoor ik

me afvraag of hun bijdragen niet zeer tijdsgebonden zullen blijken. Een tweede reden dus voor mijn onbehagen.

Opvallend in dit eerste boekdeel is de bijdrage van ons oud-bestuurslid Jacques Mertens, *De dubbele opdracht van het Rijksarchief*, waarin hij, ondanks zijn pensionering verscheidene jaren geleden, blijk geeft van een heldere en volgens mij correcte visie op de actuele dubbele invulling van ons beroep. Zeer opmerkelijk is de bijdrage van Karel Velle, nu al enkele jaren Algemeen Rijksarchivaris. Met een verrassende openhartigheid beschrijft hij de invoering van het nieuwe studiezaalreglement van het Belgisch Rijksarchief en de problemen en discussies die daarmee gepaard gingen. Maar ook hier vraag ik me af of deze assertieve openhartigheid niet kon worden getemperd door een vleugje sereniteit. Wel moet worden opgemerkt dat de Algemeen Rijksarchivaris in dit verband moest afrekenen met de zeer militante oppositie van een aantal archiefgebruikers.

Het tweede boekdeel, met nog eens 25 artikelen, meestal van de hand van archivariissen of gewezen archivariissen, is bedoeld voor geschiedkundige bijdragen. Toch zijn ook in dit boekdeel tien artikelen veeleer archieftechnisch: het gaat dan meestal om bronnencommentaren, geschiedenis van de archivistiek, zelfs een zeer uitgesponnen voorstelling van het Antwerpse Plantin-Moretusarchief als Unesco-werelderfgoed. Deze archieftechnische en geschiedkundige bijdragen zijn divers van inhoud en van belang. Zo lijkt me het stuk over het belang van directe belastingslijsten als bron voor de kennis van de 16de-eeuwse sociaal-professionele groepen, meer lezenswaard dan een artikel over de gemeenterekeningen van Rukkelingen (sic, dit dorp bestaat echt, het maakt nu deel uit van de Limburgse gemeente Heers!). Ook moet nog worden aangestipt dat onder de ambitieuze rubriekstitel 'Geschiedenis zonder grenzen' alleen bijdragen

zijn opgenomen die de Zuidelijke Nederlanden betreffen, met uitzondering van een artikel over de Hollandse stad Dordrecht en een zeer interessante studie over de Belgische openbare aanklagers in de Hollandse departementen onder Napoleon. De tweede rubriekstitel 'Antwerpen stad en provincie' dekt wel de lading. De meeste geschiedkundige bijdragen sluiten overigens aan bij het eigen onderzoek van Herman Coppens.

Alles samen hebben de vrienden van Herman Coppens zowat 1135 bladzijden gepubliceerd te zijner ere. Eén van de opgenomen artikelen kreeg de titel *De lettersoep voorbij*. Deze titel spookt in mijn hoofd telkens als ik deze twee lijvige boekdelen doorblader. Een bundel van 1135 pagina's is indrukwekkend. Er zit heel wat werk in, ongetwijfeld ook gepresteerd na de kantooruren. Maar is hier geen grens overschreden, waardoor de leesbaarheid en de toegankelijkheid van al dat werk in het gedrang komt? Libri amicorum dreigen op die manier uit te dijen tot onverteerbare boekwerken, met kaf en koren, een minimum aan redactionele eenheid, en een geringe impact op de vooruitgang van de wetenschap.

LACH: Liber Amicorum Coppens Herman / Michel Van der Eycken en Erik Houtman (red.). - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 2007. 2 dln. - (Studia; 115).

Noël Geirnaert, Stadsarchief Brugge
noel.geirnaert@brugge.be

In archieftijdschriften gelezen 2008, aflevering 1

In 1992 besliste het bestuur van de toenmalige 'sectie Archief' van de VVBAD om in elke jaargang van Bibliotheek- & archiefgids systematisch aandacht te besteden aan de inhoud van archieftijdschriften. Zo kunnen ook die archivariissen die in hun dienst niet over een grote collectie lopende tijdschriften beschikken gemakkelijk op de hoogte blijven van wat er 'wereldwijd' in vaktijdschriften verschijnt. Een moderne archivaris kan zich immers niet permitteren om zich uitsluitend binnen de grenzen van het eigen land of het eigen taalgebied te informeren. Van bij de aanvang werd bij deze internationale informatieronde bewust ook naar niet-Engelstalige publicaties gekeken. Een en ander vraagt inspanning, maar dankzij de welwillende en belangeloze inzet van een aantal collega's is het jaar na jaar mogelijk gebleken om de rubriek 'In archieftijdschriften gelezen' goed te stofferen. Ook in 2008 gaan wij hiermee door.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Archief Koninklijk Paleis). Docent Archivistiek (KU Leuven en ManaMa Archivistiek: VUB-KU Leuven-UGent-UAntwerpen).
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be